

06.05463

Agenda 1^e vergadering werkgroep BJZ Waterschapsverkiezingen 2008

Datum: vrijdag 3 februari 2006, van 10.00 tot 12.00/12.30 uur

Plaats: waterschap Vallei en Eem te Leusden (routekaartje bijgevoegd), kamer 6

Uitgenodigd zijn: Harry Bauman (Noorderzijlvest, projectgroeplid), Rosalinde Hoorweg (Reest en Wieden), Willeke van de Brake (Veluwe), Sibbo Wignand (Zuiderzeeland), Jos Geelen (Peel en Maasvallei), Hans Kapteyn (Amstel, Gooi en Vecht), Peter Visch (Zeeuwse Eilanden), Marianne van der Veen (Rijnland), Pauline Koedood (Delfland), Ad Stoker (Vallei & Eem, projectleider), Dimitri Poos (UvW, secretaris projectgroep) en Bram van Strijen (adviseur).

1. Opening
2. Mededelingen
  - Adressenlijst deelnemers werkgroep (ter kennisneming bijgevoegd).
3. Kennismaking
  - Voorstelronde (o.a. ervaring/affiniteit met verkiezingen).
4. Aanleiding bijeenkomst
5. Waterschapsverkiezingen 2008
  - Korte toelichting verkiezingen 'nieuwe stijl' (o.a. AMVB Waterschapsverkiezingen, Wet modernisering waterschapsbestel).
  - Voorbereiding tot nu toe (infobijeenkomst op 13 september 2005 te Apeldoorn).
  - Besluitvorming Ledenvergadering UvW: reikwijdte samenwerking, projectstructuur etc.
6. Opdracht werkgroep BJZ
  - Opstellen modellen, handleiding waterschapsverkiezingen, ontwikkelen gezamenlijke formulieren, ondersteuning bij de aanbesteding.
  - Concept-koepelplan separaat per mail toegezonden: ter kennisneming.
7. Concept-discussienotitie t.b.v. AMvB Waterschapsverkiezingen
  - Ter bespreking bijgevoegd: suggesties meegeven aan Ministerie van V&W.
8. Werkwijze werkgroep BJZ
  - Bespreking werkwijze: taakverdeling, kennisvergaring, vergaderfrequentie, vergaderlocatie, doornemen planning.
9. Datum volgende vergadering(en).
10. Rondvraag/w.v.t.t.k.
11. Sluiting

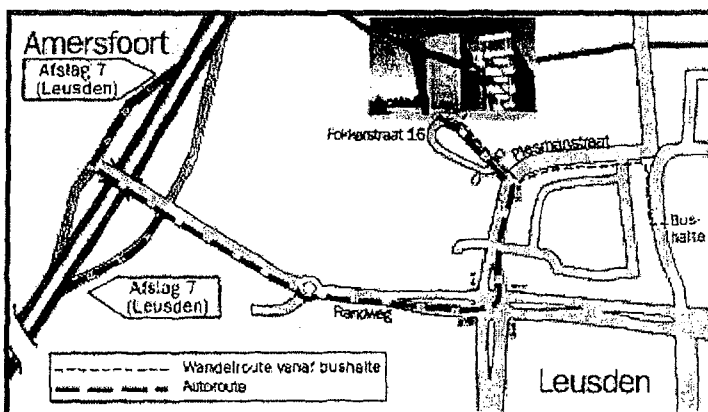
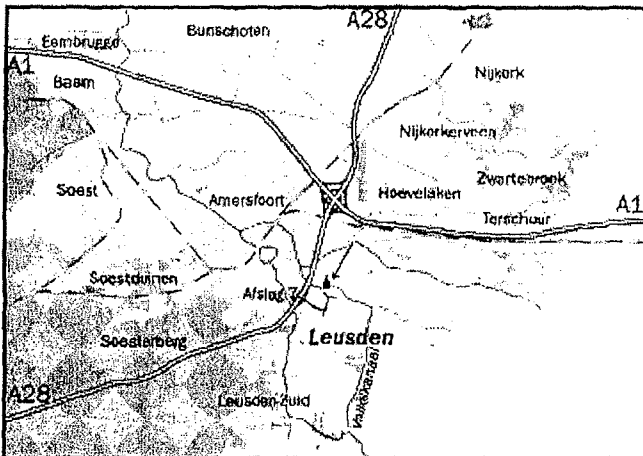
Groningen, 30 januari 2006

... helder in water ...

Route met de auto naar het Waterschapshuis

Vanaf de A28 (Utrecht-Zwolle), afslag Leusden (afslag nummer 7), bij de rotonde rechtdoor en vervolgens slaat u bij de verkeerslichten linksaf de Plesmanstraat in. U gaat bij de volgende verkeerslichten linksaf de Fokkerstraat in. Het laatste kantoor aan de rechterkant is het Waterschapshuis.

Het Waterschapshuis is ook bereikbaar met bus en regiotaxi.

Waterschap Vallei & Eem zorgt voor veilige dijken, schoon water in sloten en kanalen en voor optimale waterstanden in het gebied van de Gelderse Vallei en het Eemland. Waterschap Vallei & Eem, Postbus 330, Fokkerstraat 16, 3830 AA, Leusden. Telefoon 033- 43 46 000, e-mail info@wve.nl, internet www.wve.nl.

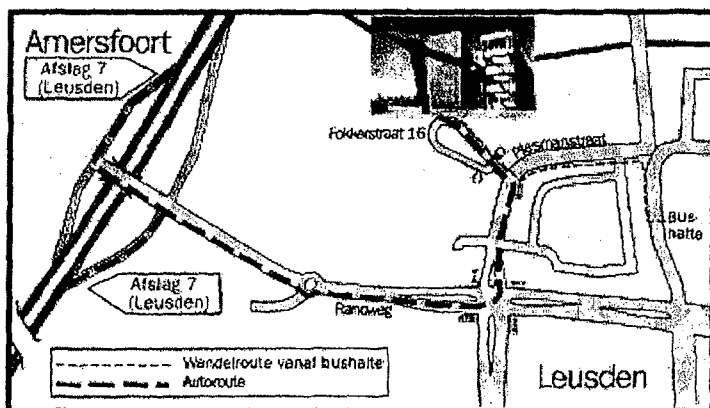
... helder in water ...

Route met het openbaar vervoer naar het Waterschapshuis

Vanaf Centraal Station Amersfoort neemt u een streekbus richting Leusden. De dichtstbijzijnde halte is die bij Bedrijventerrein de Horst. De bus doet er ruim 20 minuten over. Vanaf de bushalte is het ongeveer 6 minuten lopen.

U loopt ruim 100 meter in noordelijke richting en neemt de eerste weg links (de Plesmanstraat). Waar deze weg een bocht naar links maakt, slaat u schuin rechtsaf de Fokkerstraat in. Het laatste kantoor aan de rechterkant is het Waterschapshuis. Deze route vindt u ook op onderstaand kaartje.

Het Waterschapshuis kunt u vanaf Centraal Station Amersfoort ook per regiotaxi of gewone taxi bereiken. Vertrektijden van de bussen van en naar Leusden vindt u op www.9292ov.nl. Het Waterschapshuis is ook goed bereikbaar met de auto.

Waterschap Vallei & Eem zorgt voor veilige dijken, schoon water in sloten en kanalen en voor optimale waterstanden in het gebied van de Gelderse Vallei en het Eemland. Waterschap Vallei & Eem, Postbus 330, Fokkerstraat 16, 3830 AA, Leusden. Telefoon 033- 43 46 000, e-mail info@wve.nl, internet www.wve.nl.

NAW-gegevens deelnemers werkgroep BJZ verkiezingen 2008

Naam	Voor- letter(s)	Tite l	Organisatie	Postbus	Postcode	Plaats	Telnr	06-nr	E-mail	Faxnr	Werkt niet op:
Hoorweg	R. (Rosalinde)	Mr.	Reest en Wieden	120	7940 AC	Meppel	0522 - 276716	06 - 23473268	r.hoorweg@reestenwieden.nl	0522 - 276799	Werkt alle dagen.
Visch	P. (Peter)	-	Zeeuwse Eilanden	1000	4330 ZW	Middelburg	0118 - 621213	06 - 53379106	p.visch@wze.nl	0118 - 621992	Werkt alle dagen.
Geelen	J.P.G.M. (Jos)	Bc.	Peel en Maasvallei	3390	5902 RJ	Venlo	077 - 3891157	0475 - 595862 (privé; geen gsm)	jos.geelen@wpm.nl	077 - 3873605	Werkt wo-mi niet.
Van de Brake	W.E. (Willeke)	-	Veluwe	4142	7320 AC	Apeldoorn	055 - 5272171	-	brake.vd.we@veluwe.nl	055 - 5272704	Werkt vrijdag niet, evt. wel beschikbaar op vrij voor vergaderingen.
Van der Veen- Brouwer	M.H. (Marianne)	-	Hoogheemraadschap van Rijnland	156	2300 AD	Leiden	071 - 3063358	06 - 13687625	m.veen@rijnland.net	071 - 5123916	Werkt woe en do niet.
Wignand	S.D.G. (Sibo)	Mr.	Zuiderzeeland	229	8200 AE	Lelystad	0320 - 274808	06 - 11324114	s.wignand@zuiderzeeland.nl	0320 - 247919	Werkt alle dagen, liever geen vergaderingen op ma en do-mi.
Kapteyn	J.C. (Hans)	Mr.	Stichting Waternet/Hoogheem- raadschap Amstel, Gooi en Vecht	94370	1090 GJ	Amsterdam	020 - 6082483	06 - 52361525	hans.kapteyn@waternet.nl	020 - 6083921	Werkt alle dagen.
Koedood-Bos	P.I. (Pauline)	Mr.	Hoogheemraadschap van Delfland	3061	2601 DB	Delft	015 - 2608263	-	pkoedood@hhdelfland.nl	015 - 2124968	Werkt woe-mi en vrij-mi niet.
Bauman	H. (Harry)	Mr.	Noorderzijvest	18	9700 AA	Groningen	050 - 3048904	06 - 20616417	h.bauman@noorderzijvest.nl	050 - 3048997	Werkt alle dagen
Van Strijen	B. (Bram)	-	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	Prive: Nieuwe- water 29	2715 BP	Zoetermeer	-	06 - 11368402	b.van.strijen@hhsk.nl	-	-

Onderwerp

Concept-koepelplan Landelijke waterschapsverkiezingen 2008

Bijlage

SLV 06-1b

Opsteller

drs. D. Poos

Advies

- Kennis te nemen van het concept-koepelplan;
- Naar aanleiding van het koepelplan te discussiëren over het mandaat van de stuurgroep en de projectgroep. Het gaat daarbij om de vraag welke besluiten de projectleider en de stuurgroep mogen nemen en in hoeverre de waterschappen zich daaraan committeren. Naar aanleiding van de discussie wordt een 'mandaatbesluit' opgesteld. Dit besluit wordt vervolgens ter instemming voorgelegd aan het bestuur van de Unie.

Toelichting

Zie bijlage SLV 06-1b.

Het concept-koepelplan is het overkoepelende document waarin de reikwijdte van het project nader wordt beschreven. Samen met de deelprojecten vormt dit het werkplan van de projectgroep. De deelprojectplannen onder het koepelplan worden inhoudelijke besproken bij het navolgende agendapunt. Nadat de deelprojectplannen in de werkgroepen zijn vervolmaakt en geconcretiseerd, wordt het concept-koepelplan aangepast. Het concept-koepelplan met bijbehorende deelprojectplannen wordt naar verwachting in uw volgende stuurgroepvergadering ter goedkeuring aan u voorgelegd.

BJZ/RC
28.12.2005
SLV/25952

Concept-koepelplan Landelijke waterschapsverkiezingen 2008

Inleiding

Reeds in maart 2004 heeft de ledenvergadering een principebesluit genomen om in het najaar van 2008 landelijke waterschapsverkiezingen te organiseren. In juni 2005 heeft de ledenvergadering dit besluit nogmaals bekrachtigd en heeft ingestemd met de opzet van het project. In oktober 2005 is vervolgens een besluit genomen over de reikwijdte van het project landelijke verkiezingen 2005. Genoemde besluiten zijn nader uitgewerkt in voorliggend projectvoorstel.

Probleemstelling

In de toelichting bij het voorontwerp wijziging Waterschapswet wordt de basis gelegd voor de landelijke verkiezingen in 2008. In het voorontwerp valt te lezen dat de waterschappen landelijke verkiezingen nieuwe stijl organiseren: met minder categorieën en de introductie van een lijstenstelsel voor de ingezetenen. Tevens wordt in het voorontwerp een AMvB Waterschapsverkiezingen aangekondigd. Naar verluidt wordt deze AMvB medio 2007 van kracht. Deze AMvB maakt het voor de waterschappen makkelijker en aantrekkelijker om samen te werken. De AMvB zorgt ook voor grote veranderingen. De regelgeving gaat straks uit van een lijstenstelsel in plaats van het huidige personenstelsel. Dit heeft voor de procedures en uitvoering van de verkiezingen vergaande consequenties. Voor de regelgeving zal – nog meer dan in het verleden – de Kieswet worden gevolgd met de daaraan gerelateerde modellen en besluiten. Dat biedt aan de ene kant duidelijkheid, maar aan de andere kant een verdere standaardisering en formalisering van de verkiezingen. Kennis over deze standaarden en formaliteiten op basis van de Kieswet is op dit moment beperkt aanwezig bij de waterschappen. Door waterschapsverkiezingen te standaardiseren wordt het mogelijk hogere eisen te stellen aan de productie van de stembescheiden, het stemproces en de stemopneming, waardoor de risico's van verkiezingen beter worden beheerst.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van waterschapsverkiezingen behoort toe aan de waterschappen. Dat is nu het geval en zal ook in de toekomst het geval zijn. De Unie (of een ander bureau of organisatie) neemt deze taak niet over. Desalniettemin zijn er voordelen te behalen door vergaande samenwerking bij landelijke verkiezingen. Samenwerking voor en tijdens de gelijktijdige verkiezingen in 2008 biedt kansen uit oogpunt van transparantie, effectiviteit en efficiency. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan kostenbesparing en gezamenlijke profilering. Vanwege de grootschaligheid en complexiteit in de voorbereiding naar landelijke verkiezingen en tijdens de uitvoering ervan is gekozen voor een projectmatige aanpak van de landelijke samenwerking.

Actorenveld

De voorbereiding en uitvoering van verkiezingen is voornamelijk een zaak van de waterschappen zelf. De rol van de provincie – die nu nog het kiesreglement vaststelt – wordt aanzienlijk ingeperkt door de komst van de AMvB. In de aanloop naar de verkiezingen toe en bij de uitvoering van de verkiezingen zijn veel partijen betrokken. Zowel belangenorganisaties (die in het nieuwe systeem met een lijst kunnen gaan deelnemen aan de verkie-

zingen), marktpartijen (bijvoorbeeld post, automatisering, verwerking, communicatie) en overheden (Ministeries van Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waterschappen en provincies) zullen actief zijn in het krachtenveld bij de waterschapsverkiezingen.

Doelstelling

Om landelijke verkiezingen mogelijk te maken is het van belang dat waterschappen samenwerken. Kernbegrippen van het project zijn gezamenlijkheid, rechtsgeldigheid en efficiency. Deze begrippen worden nader uitgewerkt en geconcretiseerd in de deelprojectplannen communicatie, ict/bestanden en bestuurlijk-juridische zaken.

In de media is vaak te horen dat het doel van landelijke verkiezingen is gelegen in een verhoging van de opkomstpercentages. Verhoging van de opkomstpercentages is in het project geen doel op zich, maar een mogelijk positief effect van de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de verkiezingen.

Via gezamenlijke voorbereiding van de verkiezingen wordt beoogd in de voorbereidings- en uitvoeringsfase maximaal (efficiency)voordeel te behalen. Dit is mogelijk door te komen tot een hoge mate van standaardisatie in de aanloop- en uitvoeringsfase van gezamenlijke verkiezingen in 2008, waardoor waterschappen werk uit handen wordt genomen bij de voorbereiding en organisatie van de verkiezingen. Daarnaast heeft het project tot doel de kans op fouten bij de verkiezingen te minimaliseren. Tevens wordt met de gezamenlijkheid beoogd dat de waterschappen zich goed profileren. Tenslotte wordt met het project beoogd de kosten van waterschapsverkiezingen te beheersen en zo de kosten per stemgerechtigde te verminderen.

Randvoorwaarden, reikwijdte en projectafbakening

De ledenvergadering van de Unie heeft in haar vergadering van oktober 2005 besloten om niet alleen in de aanloopfase, maar ook in de uitvoeringsfase samen te werken. Het project loopt daarmee door tot en met de verkiezingen in het najaar van 2008. Daarbij heeft zij de voorwaarde gesteld dat de uitwerking wel praktisch moet blijven. De ledenvergadering spreekt het vertrouwen uit dat de benodigde wetswijzigingen tijdig gereed zijn, zodat in 2008 landelijke verkiezingen nieuwe stijl kunnen worden georganiseerd. Mochten de wetswijzigingen niet tijdig van kracht zijn, dan ziet de ledenvergadering liever uitstel van de landelijke verkiezingen nieuwe stijl (met een aantal maanden/een jaar) dan landelijke verkiezingen oude stijl (met de huidige categorieën en zonder lijstenstelsel) in het najaar van 2008.

Projectresultaten

In de ontwerpfase (periode tot april 2007) worden de volgende producten gerealiseerd:

- modellen (model-procesverbaal, model-bekendmaking, model-protocol stemming en stemopneming);
- handleiding waterschapsverkiezingen (waaronder een planning waarin staat wanneer en op welke wijze zaken als registratie, kandidaatstelling, stemming, stemopneming en vaststelling van de verkiezingsuitslag plaatsvinden);
- tijdschema voor het hele verkiezingsproces;
- formulieren (kandidaatstellingsformulieren, stembiljetten, kandidatenlijsten);
- ICT-gerelateerde zaken zoals de kandidaatstellingsprocedure, standaardisering van het uitwisselingsformaat voor alle bestanden tussen waterschap en externen (afstemming met belastingsystemen van waterschappen) en standaardisering van stemming en stemopneming;

- model-bestek voor aanbesteding drukken, printen, coeverteren en responsverwerking;
- model-bestek voor communicatie.

In de uitvoeringsfase (periode april 2007 tot eind 2008) kunnen worden de volgende producten worden gerealiseerd:

- centrale aanbesteding voor drukken, printen, coeverteren en responsverwerking;
- coördinatie aanlevering databestanden, productie stembescheiden, responsverwerking en stemopneming;
- één contract voor postbezorging;
- een helpdesk verkiezingen opzetten voor medewerkers van waterschappen;
- een centraal callcenter opzetten voor kandidaten en kiezers;
- communicatiemiddelen, zoals (voorlichting)boekjes, ontwikkelen van één logo, benaderen van landelijke pers, tv- en radiospots, informatiebrochures, posters, StemWijzer, internetsite enz.

Projectstructuur

Opdrachtgever van het project landelijke waterschapsverkiezingen is de voorzitter van de Unie van Waterschappen. Er is een ambtelijke projectgroep Landelijke waterschapsverkiezingen ingesteld. De projectleider is afkomstig vanuit de waterschappen. Het secretariaat ligt bij de Unie van Waterschappen. Daarnaast bestaat de projectgroep uit zes deskundige waterschappers. De projectgroep komt ongeveer maandelijks bij elkaar en rapporteert periodiek aan de CBCF, Bestuur en LV. Op cruciale momenten –zonodig buiten de reguliere vergaderingen om – wordt de LV geïnformeerd en gevraagd mee te praten/ denken.

De projectgroep legt verantwoording af aan een stuurgroep die bestaat uit twee voorzitters, twee directeuren van waterschappen en twee afdelingshoofden van het Uniebureau. Voorzitter van de stuurgroep is de Unievoorzitter. De projectleider en secretaris van de projectgroep maken eveneens deel uit van de stuurgroep.

Per onderwerp (communicatie, bestuurlijk-juridische aspecten en ict/bestanden) wordt een werkgroep ingesteld. De werkgroepen worden getrokken door een projectgroeplid. Leden van de werkgroepen zijn afkomstig van de waterschappen. Voor aanbesteding wordt mogelijk een ad hoc-werkgroep ingesteld. Om ook gebruik te kunnen maken van de opgedane kennis bij de waterschappen is een klankbordgroep ingesteld, bestaande uit waterschappers (deskundigen en functioneel verantwoordelijken voor verkiezingen). De klankbordgroep wordt gedurende het project enkele malen gebruikt voor kennisdeling, kennisinbreng, afstemming en advies.

Op gezette tijden vindt afstemming en informatieoverdracht plaats met externe organisaties (onder andere Ministerie van V&W, provincies, marktpartijen, belangengroepen, burgers).

Projectaanpak

Doorlooptijd

PM Schema maken (onderstaand een voorbeeld). Schema kan pas worden gemaakt als de deelprojectplannen nader zijn uitgewerkt. De werkgroep Bjz heeft hierin het voortouw.

ACTIVITEITEN	PERIODE									
	Sept. 2005	Okt. 2005	Jan. 2006	Juni 2006	Febr. 2007	April 2007	Okt. 2007	April 2008	Juni 2008	Okt. 2008
Projectvoorstel en begroting	▲ (sept. 2005)									
Standaardisering	-----+-----+-----+-----▲ (okt. 2005)									
Ontwikk./testen formulieren	2005- apr. 2007)									
Handleiding verkiezingen	-----+-----▲ (jan - juni 2006)									
Opstellen modellen	-----+-----▲ (sept. 2006 - mrt 2007)									
Opstellen aanbestedingsform.	+-----+-----+-----▲ (jan 2007 - apr. 2007)									
Bekendmaking aanbesteding	-----▲ (febr.- sept. 2007)									
Gunning aanbesteding	▲ (juni 2007)									
Kandidaatstell. form. gereed	▲ (okt. 2007)									
Kandidaatstelling	-----▲ (apr. 2008)									
Stemperiode	(juni 2008) ▲									
	(okt. 2008) ▲									

Legenda:

- doorlooptijd
- + tussenproduct
- ▲ mijlpaal

Kwaliteit, capaciteit en financiën

Vooralsnog kan er van worden uitgegaan dat de waterschappen en de Unie voldoende expertise in huis hebben om het project grotendeels zelfstandig uit te voeren. Op enkele deelonderwerpen, zoals de uitbesteding en communicatie, is het denkbaar dat expertise van buitenaf gewenst is. Daarnaast dient een bedrag gereserveerd te worden voor het organiseren een/ enkele conferentie(s).

Personele inzet wordt ter beschikking gesteld door de waterschappen en de Unie van Waterschappen. De voorbereiding en uitvoering van landelijke verkiezingen vragen om de benodigde financiële middelen. Deze kosten worden niet opgenomen in de Uniebegroting. De kosten die gemoeid zijn met een eventuele uitbesteding en alle overige kosten worden door de projectgroep in het projectplan in kaart gebracht en worden -na goedkeuring door de stuurgroep- door alle waterschappen gezamenlijk gedragen. Dit gebeurt dus volledig buiten de Uniebegroting om.

PM Begroting

Bevoegdheid en verantwoordelijkheid stuurgroep

PM Mandaatbesluit

Hoewel waterschappen zelf verantwoordelijk zijn voor de verkiezingen zullen waterschappen bij samenwerking ook iets van hun autonome bevoegdheden dienen over te dragen aan de projectgroep Landelijke verkiezingen. Deze projectgroep krijgt geen blijvende ver-

antwoordelijkheden, maar dient fiat te krijgen de organisatie van landelijke verkiezingen verder uit te werken. De stuurgroep krijgt besluitvormingsbevoegdheid. Daarnaast is het een voorwaarde dat alle waterschappen zich committeren aan door de stuurgroep gemaakt afspraken.

Gerelateerde Unieprojecten

Het project Landelijke waterschapsverkiezingen 2008 heeft een sterke relatie met de aankomende wijzigingen in de Waterschapswet. Daarnaast heeft het project raakvlakken met Andere Overheid en het terrein van ict-samenwerking (Het Waterschapshuis) en op het gebied van belastingen.

BIJLAGEN

Deelproject bestuurlijk/ juridische zaken (zie SLV 06-2a)

Deelproject communicatie (zie SLV 06-2b en c)

Deelproject ict/bestanden (zie SLV 06-2d)

BJZ/RC
28.12.2005
SLV/25953

Onderwerp

Deelprojecten BJZ, communicatie en ICT/bestanden

Bijlagen

SLV 06-2a t/m d

Opsteller

mr. H. Bauman, mw. C. Jansen, drs. S. Bouwman

Advies

- De deelprojecten afzonderlijk te becommentariëren en aan te vullen;
- Per deelproject aan te geven of u zich kunt vinden in de voorgestelde werkwijze, standpunten en voorstellen.

Toelichting

Zie bijlagen SLV 06-2b t/m d

De deelprojectleiders hebben 'hun deelproject' nader uitgewerkt. Er worden in de deelprojecten voorstellen gedaan. De werkgroepen komen in de loop van januari voor het eerst bijeen. De discussie in uw stuurgroep is bedoeld om de werkgroepen mandaat en richting mee te geven. Kunt u zich vinden in de voorgestelde richting, aanpak enzovoort?

Zoals u zult opmerken wijkt deelproject BJZ af van de andere twee deelprojecten. Deelproject BJZ is nauw verweven met het concept-koepelplan. Omdat de werkgroep BJZ veel van de in het koepelplan genoemde zaken zal gaan uitvoeren - zoals het maken van het tijdschema, draaiboek, aanbesteding - vindt u deze onderwerpen niet uitgebreid terug in het deelproject BJZ.

Het deelproject communicatie bestaat uit twee delen. Het eerste deel omvat de externe communicatie. Daarbij gaat het onder andere om het ontwikkelen van een logo, de campagneboodschap en de campagnemiddelen. Het tweede deel omvat de communicatie richting de leden-waterschappen (interne communicatie).

Een groot en belangrijk onderdeel van het project vormt het deelproject ict/ bestanden. In de bijlage vindt u een door het Waterschapshuis opgestelde projectbeschrijving. Het Waterschapshuis heeft eveneens een gedetailleerde beschrijving van het onderdeel internetstemmen opgesteld. Vanwege omvang en de gedetailleerdheid is deze projectbeschrijving van het onderdeel internetstemmen niet volledig als bijlage opgenomen.

Over ict-gerelateerde onderwerpen is eind 2005 met het Waterschapshuis van gedachten gewisseld. In bijlage SLV 06-2d treft u de door het Waterschapshuis opgestelde projectbeschrijving aan. Omdat op dit moment nog onvoldoende inzicht bestaat over de gevolgen voor de waterschappen zal op korte termijn nader overleg plaatsvinden met het waterschapshuis. De projectgroep heeft geconstateerd dat er met name bij dit deelproject overlap en raakvlakken zijn met de deelprojecten communicatie en bjz. Over de reikwijdte van het deelproject ict/bestanden in relatie tot de andere deelprojecten worden met het Waterschapshuis nadere afspraken gemaakt.

Met betrekking tot de aansturing van het Waterschapshuis in onderhavig project is afgesproken dat uw stuurgroep tevens als opdrachtgever voor het Waterschapshuis opereert. Het Waterschapshuis is opdrachtnemer. De stuurgroep kan hieromtrent in het mandaatbesluit een aantal concrete zaken mandateren aan de projectleider.

SLV/25954

Deelproject bestuurlijk en juridische zaken

Een van belangrijkste randvoorwaarden om de waterschapsverkiezingen nieuwe stijl in 2008 te kunnen realiseren is de tijdige totstandkoming van de nieuwe Waterschapswet en de daarop gebaseerde Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) waterschapsverkiezingen. Bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat is deze AMvB in voorbereiding. Met name de inhoud van de tot stand te brengen AMvB is grotendeels bepalend voor het juridische kader waarbinnen de verkiezingen gestalte zullen krijgen. Daarnaast zal een aantal activiteiten – onder andere print- en mailwerkzaamheden en responseverwerking – worden uitbesteed. Hierop zijn Europese aanbestedingsregels van toepassing.

Afhankelijk van de inhoud van de AMvB zullen nieuwe procedures, modellen, protocollen, processen-verbaal, bekendmakingen en formulieren voor de waterschappen moeten worden ontwikkeld. Een en ander zal in combinatie met de planning en draaiboek (met een overzicht van de te doorlopen formele procedures en handelingen) in de vorm van één of meer handreikingen worden gegoten. De recente jurisprudentie van de afgelopen jaren inzake waterschapsverkiezingen en de leerpunten die daaruit getrokken kunnen worden is daarbij van belang en zal bij de werkzaamheden worden betrokken.

Voor wat betreft de bestuurlijk-juridische zaken zullen in de periode tot 2008 dus diverse zaken worden opgepakt en uitgewerkt. Een van de belangrijkste zaken is het maken van een draaiboek met tijdschema voor het traject van gezamenlijke verkiezingen aangezien het project een zorgvuldige (overall) planning vereist. Het is in het belang van de waterschappen en in lijn met de wens van de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen dat de verkiezingen ook 'praktisch' zullen blijven. Aangezien een van de belangrijkste randvoorwaarden de inhoud en de totstandkoming van de AMvB waterschapsverkiezingen is, zal de werkgroep BJZ – die verantwoordelijk is voor tijdige en correcte totstandkoming van de juridische producten – richting Ministerie van Verkeer en Waterstaat op een pro-actieve wijze aandachtspunten en suggesties aandragen. Het gaat daarbij onder meer om zaken als: termijnen, periode van kandidaatstelling en stemming, regeling voor internetstemmen, te stellen eisen aan ingeleverde lijsten, de procedure van beoordeling en acceptatie van ingeleverde lijsten, restzetels et cetera.

BJZ/RC
29.12.2005
SLV/25955

Deelproject communicatie (onderdeel externe communicatie)

In deze notitie heb ik gezocht naar synergie tussen alle waterprojecten die landelijk aandacht vragen en die ons kunnen helpen bij de bewustwording van mensen bij het thema water en uiteindelijk ondersteunen bij onze campagne voor de verkiezingen. Ik kom dan uit bij twee onderdelen. De eerste is de huidige campagne Nederland leeft met water. Deze massamediale campagne loopt in ieder geval door tot eind 2006 en wellicht ook nog in begin 2007. Uit onderzoek blijkt dat de bewustwording rond dit thema groter is geworden. Het tweede onderdeel is de burgerparticipatie van de Kaderrichtlijn Water. Deze start in 2007 en loopt intensief door tot en met 2009. Deze gebruiken beide al volop het logo Nederland leeft met Water. De deelnemers aan de verkiezingen: de waterschappen gebruiken het logo in meer of mindere mate in hun eigen uitingen. In principe zouden we het logo mogen aanpassen, hoewel het Ministerie van Verkeer en Waterstaat dit liever niet wil.

Een zeer goed alternatief waarbij we het logo ten volle benutten en geen onduidelijkheid scheppen is de volgende optie. We voegen de zin: 'Nederland kiest voor water' schuin over het woord water heen van het logo, bijvoorbeeld in opvallende handgeschreven letters. Wat we dan namelijk doen is het 'merk' tijdelijk claimen voor thematische communicatie en daar is het logo prima geschikt voor. Iets dat je volgens mij wel vaker ziet in de reclame. Voordeel is dat je het merk niet aantast en iedereen ziet meteen de link tussen 'Nederland leeft met water' en de relevantie van de waterschapsverkiezingen.

1 Communicatieopgave

De communicatieopgave naar het publiek en de maatschappelijke groeperingen speelt zich af op verschillende niveaus en verdeeld over vier fases.

Startfase	Aankondiging samenwerking waterschappen en lijstenstelsel
	Presentatie logo, start campagne
	Ter inzage legging kiesregisters
Kandidaatstelfase	Aankondiging kandidaatstelling
	Start kandidaatstelling
	Bekendmaken kandidaten
Stemfase	Verkiezingen (de aanloop er naar toe)
	Stemperiode
	Bekendmaken uitslag
Evaluatie	Evaluëren

Op elk van deze niveaus kunnen bij de uitwerking van de communicatiestrategie van de verschillende waterschappen meetbare doelen en stappen worden geformuleerd.

De communicatieopgave om het publiek te betrekken bij de verkiezingen is een meervoudige. In deze communicatienotitie is dan ook voorzien dat deze via meerdere lijnen wordt uitgevoerd. Een aantal hoofdlijnen is de volgende:

- a een (gezamenlijke) landelijke campagne, waarvan massamediale uitingen (al dan niet via Postbus 51) deel uit kunnen maken;
- b reguliere communicatie-inspanningen van de waterschappen;

- c tal van regionale communicatieactiviteiten, opgehangen aan de verkiezingen;
- d een thematisch spoor, vooral aangejaagd door maatschappelijke organisaties die de belangen behartigen van bijvoorbeeld de landbouw, de visserij, waterrecreatie, natuur etc.;
- e meer vrouwen in het bestuur van waterschappen.

2 Boodschap

De boodschap in de periode voorafgaand aan de verkiezing moet dicht liggen bij de belevingswereld van de burgers. We kunnen gaan werken aan de hand van een aantal thema's die regionaal kunnen worden ingevuld.

In de burstcampagne (korte massamediale campagne met korte boodschap, vlak voor de verkiezing) gaat het om het stemmen van mensen.

3 Middelen en instrumenten

De strategische inzet van een diversiteit aan communicatiemiddelen zal leiden tot synergie en daarmee de boodschap nadrukkelijk versterken.

Belangrijke randvoorwaarden

- Iedereen hanteert de huisstijl zoals deze is afgesproken in de stuurgroep.
- Ieder waterschap mag extra middelen ontwikkelen mits deze passen binnen de afgesproken kaders.
- Iedereen gebruikt het logo 'Nederland kiest voor water'.
- De waterschappen mogen naast het logo van de verkiezingen hun eigen logo gebruiken.
- De waterschappen coördineren hun eigen persaandacht. De werkgroep draagt zorg voor de landelijke pers en bladen.
- De waterschappen kunnen uit de thema's die worden aangereikt om de verkiezingen te ondersteunen een keuze maken voor het eigen gebied.
- Alle waterschappen plaatsen vanaf 1 januari 2008 op de enveloppen het logo van de verkiezingen.

4 Programma, regie, afstemming en organisatie

De regie voor de uitingen ligt bij de werkgroep communicatie. Deze werkgroep kent leden van diverse waterschappen. De werkgroepleden zijn communicatieadviseurs uit diverse streken van het land. Zij moeten de regionale mogelijkheden goed waarborgen in de rol van ambassadeur in hun regio. De voorzitter van de werkgroep heeft de taak de communicatie te coördineren en bij impasses besluiten te nemen. Zij heeft ook zitting in de projectgroep verkiezingen.

Voor de campagne voorafgaand aan de verkiezingen moet aansluiting worden gezocht bij de campagne van de 'imagobrigade'. Zij werken op dit moment aan de uitwerking van een collectieve corporate communicatiestrategie voor alle waterschappen.

5 Afzender

Het logo van 'Nederland kiest voor Water'/'Nederland kiest voor water' is het leidende logo. De toevoeging van de waterschappen in Nederland of zelfs de naam van één waterschap moet tot de mogelijkheden behoren, gezien het feit dat het nu ook gebeurt.

6 Evaluatiemomenten

Het communicatietraject is een langlopend traject van bijna drie jaar. Bovendien vormt communicatie een belangrijk onderdeel van de waterschapsverkiezingen. Het is de link tussen de verkiezingen en stemgerechtigden en (potentiële) kandidaten.

Om te meten in hoeverre de communicatiedoelstellingen zijn gehaald, zal er na afloop van de verkiezingen onder een representatief deel van de stemgerechtigden een enquête moeten worden gehouden.

Naast de evaluatie van de communicatie in het kader van de verkiezingen is het raadzaam de verkiezingen in zijn geheel te evalueren.

Deelproject communicatie (onderdeel interne communicatie)

Naast externe communicatie houdt de projectgroep communicatie zich ook bezig met de informatieverstrekking naar de leden-waterschappen.

Wie willen we bereiken?

- 1 Bestuurlijk niveau: dagelijks bestuur en voorzitter.
- 2 Ambtelijk niveau: secretaris directeur, vakinhoudelijke mensen, afdelingshoofden en deskundigengroep.

Hoe kunnen we ze bereiken?

- We gebruiken zoveel mogelijk de **bestaande** kanalen:
  - apart gedeelte aanmaken op het extranet van de Unie (is al uitgezet bij de Unie);
  - er zijn bestaande mailgroepen: P&O, BJZ, Communicatie, ICT, Belastingen, beoogd projectleiders verkiezingen;
  - VDW informeren voorafgaand aan hun bijeenkomsten;
- er komt een digitale nieuwsbrief die we versturen als er nieuws is (deze kan pas gemaakt worden als de huisstijl klaar is);
- we kunnen in de ledenbrief, gericht aan de leden van het dagelijks bestuur, periodiek aandacht besteden aan het onderwerp.

Iedereen ontvangt dezelfde versie van de nieuwsbrief omdat we eenduidigheid moeten uitstralen.

Nadat de stuurgroep bij elkaar is geweest gaat er een brief uit naar alle dagelijkse besturen van de waterschappen. Gelijktijdig wordt een persbericht naar buiten gebracht, waarin aandacht wordt besteedt aan de landelijke verkiezingen en de introductie van internetstemmen bij alle waterschappen. In februari zal er een interview worden geplaatst in 'Het Waterschap' met Sybe Schaap over de verkiezingen. Hierin zal ook de verwijzing naar het extranet worden gemaakt.

De projectgroep bepaalt elke maand, tijdens de vergadering, welke informatie naar de diverse doelgroepen moet worden gestuurd. De werkgroep Communicatie zal dan zorgdragen voor de uitvoering hiervan. Dit geldt ook voor het extranet. De juridische componenten worden vooraf voorgelegd aan de voorzitter van de juridische werkgroep. Dit geldt ook voor ICT aangelegenheden.

- - - - -

BJZ/RC
29.12.2005
SLV/25956

Deelproject ict/bestanden

De Ledenvergadering heeft op 28 oktober 2005 ingestemd met het voorstel Reikwijdte Landelijke waterschapsverkiezingen 2008. Hierdoor dient het internetstemmen voor grootschalige toepassing te worden ontwikkeld en de coördinatie uitgevoerd te worden van de veelal uniforme toepassingen van de verkiezingen. Om dit te realiseren zal in 2006 onderzoek dienen te worden verricht, waarna in 2007 de bouw kan plaatsvinden, zodat de verkiezingen in 2008 kunnen worden uitgevoerd.

Het jaar 2006 is te omschrijven als een onderzoeksjaar. Voor de activiteiten van dit jaar is een tweetal subsidies aangevraagd bij Senter/Novem (Subsidieregeling Elektronische Communicatie) en bij InAxis (Subsidieregeling Innovatie Openbaar Bestuur). Voor de subsidie-aanvragen voor Senter/Novem en InAxis zijn uitgebreide en gedetailleerde projectbeschrijvingen en begrotingen opgesteld (zie bijlagen). Recent heeft zowel Senter/Novem als InAxis een subsidie toegekend: 160.000 euro respectievelijk 96.000 euro. Omdat SURF-net reeds subsidie-gelden ontvangt, heeft zij aangeboden binnen de subsidie-aanvraag Senter/Novem menskracht en middelen om niet ter beschikking te stellen ter waarde van 164.000 euro. In totaal is voor 2006 voor een bedrag van 420.000 euro aan externe bronnen binnengehaald.

Onderstaand volgt een beknopte weergave van de activiteiten en de begroting van de werkgroep ICT/bestanden Het Waterschapshuis. In een volgende versie van het projectplan zal een verdere detaillering worden aangeboden.

Het werkpakket ICT/bestanden bestaat uit de volgende onderdelen:

Standaardisering

Risico's worden alleen beheersbaar en fouten kunnen worden voorkomen als datastromen worden gestandaardiseerd en geformaliseerd. Grootschalige en gemeenschappelijke toepassing van verkiezingen is alleen mogelijk als zoveel mogelijk wordt gestandaardiseerd. Dit betekent een uniform verkiezingspakket, waarbij alleen de afzender (eigen logo waterschap) en bepaalde teksten varieert. Belangrijk aandachtspunt van de werkgroep is dan ook standaardisering. Ook de uitwisseling van bestanden (veelal uit Belastingapplicatie) voor het genereren van het kiezersregister en de bestanden voor het printen van het verkiezingspakket.

Werkzaamheden standaardisering:

- Automatisering en standaardisering in-uitvoerende datastromen met koppeling aan kiezersregisters;
- Standaard UitwisselingsFormaat (STUF) bestanden van stemming en stemopneming;
- Verkiezingspakket dat voldoet aan STUF en AMvB Verkiezingen.

Ontwikkeling

In 2004 is het stemsysteem RIES als een experiment na elkaar toegepast bij de waterschappen Rijnland en De Dommel. Het systeem heeft technisch goed gefunctioneerd. Veel van de werkzaamheden was 'handwerk', dit is met een gelijktijdige verkiezing door 26 waterschappen niet mogelijk en geen gewenste situatie. Het stemsysteem moet geschikt gemaakt worden voor een gelijktijdig gebruik, decentraal of centraal. Daarnaast zorgt de

opscaling voor andere eisen en voorzieningen aan het netwerk en servercomplex. Het jaar 2006 staat derhalve in het teken van het ontwerp van de verkiezingstechnologie, applicatietechnologie en server/netwerktechnologie. In 2006 zal een aantal prototypes worden gebouwd en getest. Niet alleen voor de applicaties, maar ook voor het stempakket. Op deze manier zijn integrale testen mogelijk. Na de acceptatiefase kan in 2007 worden gebouwd aan de applicaties en het servercomplex.

Werkzaamheden ontwikkeling:

- Stemsysteem RIES te gebruiken door alle waterschappen tegelijkertijd;
- Infrastructuur internetstemmen (centraal beheernetwerk en servercomplex);
- Applicatie verstrekken duplicaten;
- Applicatie geautomatiseerde generatie stemuitslag door stembureau (post en internet);
- Applicatie voor stemcontrole door kiezer;
- StemWijzer;
- Internetportaal site verkiezingen (per waterschap te gebruiken en in te richten).

Uitvoering

Op basis van de standaarden en de verschillende ontwerpen, kan ik het voorjaar van 2007 gestart worden met de aanbesteding van het drukken en printen van het verkiezingspakket en de responsverwerking van het post- en internetstemmen. Het produceren van 12 miljoen verkiezingspakket is zo grootschalig, dat ten minste een jaar van tevoren de productiefaciliteiten moeten worden gereserveerd. (Ter vergelijking: drukken van telefoonboeken wordt 2 tot 3 jaar van te voren ingepland.) In deze fase dient ook al de postbezorging te worden afgestemd. Zodat dat op basis van testen en goedkeuring van het ontwerp, de postbezorging onbelemmerd kan zijn en binnen 48 uur is gerealiseerd.

In 2008 zal veel inzet nodig zijn om de productie van het verkiezingspakket te monitoren en te controleren evenals voor de responsverwerking. Daarnaast zal deskundige inzet nodig zijn voor de monitoring en beveiliging van het internetstemmen.

Werkzaamheden uitvoering:

- Ontwikkelen en laten produceren van verkiezingspakket (verzendenvelop, stembiljet (= kandidatenlijst), stemkaart internetstemmen, retourenvelop);
- Coördinatie en audit genereren verkiezingspakket en uitvoering responsverwerking;
- Contract, draaiboek en coördinatie postbezorging;
- Monitoring en beveiliging internetstemmen

Beheer

Onder beheer vallen de opleidingen voor de gebruikers van de diverse verkiezingsapplicaties en het veiligstellen van de applicaties voor een volgende verkiezing. In de jaren tussen een verkiezing zullen de applicaties en het servernetwerk geüpdate dienen te worden om te blijven voldoen aan de beveiligingsnormen.

Werkzaamheden beheer:

- Opleiding gebruik applicaties door medewerkers waterschappen en stembureaus.
- Applicaties, beheernetwerk en servercomplex consolideren en updaten voor volgende verkiezingen.

Projectbegroting 2006 ICT/bestanden Het Waterschapshuis

Projectbegroting voor 2006 is gebaseerd op de subsidie-aanvraag Senter/Novem. In de begroting voor de subsidie-aanvraag InAxis is een aantal activiteiten opgenomen, die niet noodzakelijkerwijs voor de waterschapsverkiezingen dienen te worden uitgevoerd. In de aanvraag is bijvoorbeeld een 'self containment' versie van de applicatie voor het internet-stemmen opgenomen. Hiermee kan zonder de deskundige hulp van externen een internet-verkiezingen door een overheidsorganisatie worden georganiseerd. Daarnaast kan bespaart worden op de opleidingskosten, door een aantal regionale deskundigen op te leiden. Dus kosten uit de subsidieaanvraag vallen daarom hoger uit.

Voor de bemensing van het project is uitgegaan dat 3 projectmedewerkers gedetacheerd zijn bij Het Waterschapshuis voor drie dagen in de week of 2 projectmedewerkers fulltime. In totaal gaat het jaarlijks om 23 mensmaanden. In bijlage 1 is de inzet per activiteit aangegeven. Deze projectmedewerkers vormen de kern van de werkgroep ICT/bestanden. Deze werkgroep wordt aangevuld met 3 werkgroepleden vanuit de waterschappen.

Kosten inhuur derden	750.000
Bemensing Het Waterschapshuis	138.000
Materieel	200.000
Subsidies	- 420.000
Onvoorzien	32.000
Totaal	700.000

Totale krediet voor 2006 dient 1.120.000 euro te zijn, omdat bij investeringskredieten nooit rekening wordt gehouden met subsidies. Subsidies worden achteraf pas verstrekt, als aan alle voorwaarden is voldaan. Er bestaat altijd een kans dat achteraf niet aan een subsidierandvoorwaarde wordt voldaan.

Tot en met de eerste drie maanden van 2006 dient in het totaal 280.000 euro gereserveerd te worden. Voor de overige drie kwartalen van 2006 840.000 euro.

Indicatieve projectbegroting 2007 ICT/bestanden Het Waterschapshuis

Kosten inhuur derden	790.000
Bemensing Het Waterschapshuis	138.000
Materieel	615.000
Subsidies	0
Onvoorzien	57.000
Totaal	1.600.000

**Projectbegroting 2005, 2006
en 2007**

			dag	300,00	dag	1,000,00	
			mm	6,000,00	mm	20,000,00	Totaal
Ite m	Titel	Wat	WH tijd	Waterschapshuis (WH)	Derden tijd	Derden	
			mm		mm		
	Project SEC, haalbaarheid RIES Pu- blik						
1	Functionele specs en aanvraag subsi- dies	10.05- 12.05	1	6,000,00	2	20,000,00	46,000.00
2	Aanvullende innovaties			0,00		0,00	0.00
2b	Misbruik stempaketten	10.05- 03.06	2	12,000,00	6	20,000,00	132,000.00
2c	RIES operating system (OPS)	01.06- 11.06	2	12,000,00	10	20,000,00	212,000.00
2d	Hardware cryptografie	02.06- 09.06		0,00	12	20,000,00	240,000.00
2e	Lijstenstelsel	02.06- 09.06	3	12,000,00	6	20,000,00	138,000.00
2f	Burger servicenum- mer/standaardisering	01.06- 11.06	6	36,000,00	4	60,000,00	116,000.00
2g	Beheer	10.06- 12.06		0,00	3	60,000,00	60,000.00
2h	Foutmarge onderzoek	01.06-04.06		6,000,00	3	60,000,00	66,000.00
3	Organisatiebeheersaspecten	01.06- 12.06	6	36,000,00	4	60,000,00	116,000.00
4	Behoeftemonitoring	02.06- 12.06	6	36,000,00	4	60,000,00	116,000.00
5	Randvoorwaarden verkiezing	12.05- 11.06	4	24,000,00	4	60,000,00	104,000.00
6	Feitelijk verbeterd systeem bouwen en testen	12.06- 12.07	6	36,000,00	12	240,000,00	276,000.00
7	Management, klankbord en commu- nicatie extern	10.05- 12.07		36,000,00	3	60,000,00	96,000.00
8	Opleidingsontwikkeling	04.06-12.07		18,000,00	4	60,000,00	98,000.00
			46	276,000	77	1,540,000	1,816,000

Een uitgebreide toelichting van deze tabel wordt gegeven in de deelprojectbeschrijving van het internetstemmen (niet bijgevoegd).

BJZ/RC
29.12.2005
SLV/25957

Discussienotitie werkgroep BJZ waterschapsverkiezingen 2008

Inleiding

Eind januari/begin februari 2006 maakt een ambtelijke werkgroep onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) een start met de voorbereiding van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) waterschapsverkiezingen. Deze AMvB bevat voor de waterschappen in Nederland de procedurele regeling rondom de waterschapsverkiezingen in 2008. Binnen het Ministerie wordt ernaar gestreefd de AMvB begin 2007 van kracht te laten zijn. Voor de waterschappen is dit een kritiek moment in verband met de Europese aanbesteding van print- en mailwerkzaamheden (voorbehoud maken op het punt van inwerkingtreding van de AMvB waterschapsverkiezingen).

Taak van de werkgroep BJZ waterschapsverkiezingen 2008

Er zijn diverse vraagpunten in relatie tot de nieuwe manier van stemmen (lijstenstelsel, indirecte verkiezingen, internetstemmen) die moeten worden beantwoord. Zonder het werk van de ministeriële werkgroep te willen oppakken heeft de projectgroep waterschapsverkiezingen 2008 aangegeven dat het zinvol is om aan de werkgroep van het Ministerie van V&W ideeën en suggesties aan te reiken bij de uitvoering van haar werkzaamheden. Deze ambtelijke werkgroep van V&W bestaat voornamelijk uit vertegenwoordigers uit ministeriële geledingen maar zal ook worden bijgestaan door de heer B. van Strijen (Bram) voormalig secretaris van het Hoogheemraadschap van Schieland. De heer van Strijen is als adviseur aan de werkgroep van V&W verbonden en kan voor de waterschappen van grote betekenis zijn bij de verdere invulling van de op te stellen AMvB. De bedoeling is om gezamenlijk als werkgroep BJZ op een pro-actieve wijze een eerste aanzet van vraagpunten te bespreken en hierover een standpunt in te nemen en dit als suggestie mee te geven aan de ministeriële werkgroep.

Uitgangspunten voor de waterschapsverkiezingen

De Waterschapswet bevat de belangrijkste procedurele elementen voor de verkiezingen van de leden van het Algemeen Bestuur van waterschappen. Tot nu toe vormden de provinciale kiesreglementen de basis voor de verdere invulling van de regels en procedures die golden voor de waterschapsverkiezingen. In de meeste provinciale kiesreglementen werd voor zover mogelijk en slechts ten dele aangehaakt bij de Kieswet en het Kiesbesluit, beide regelingen zijn namelijk niet (rechtstreeks) van toepassing op de waterschapsverkiezingen. De kieswetbepalingen zoals die gelden voor gemeente en Tweede Kamer kennen een eigen historie en zijn geschreven en geëvolueerd in de context van de algemene democratie en de vorming van politieke partijen zoals wij die heden ten dage kennen.

Een van de belangrijkste vragen die door de werkgroep moet worden beantwoord is in welke gevallen bij de nieuwe wijze van verkiezingen (deels lijstenstelsel; deels indirecte verkiezingen) moet worden aangesloten bij deze Kieswetbepalingen en in welke (voorkomende) gevallen in praktische zin - conform wens van het de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen: 'verkiezingen moeten wel praktisch blijven' - zou moeten worden afgeweken? Duidelijk is in ieder geval dat de Kieswet en het Kiesbesluit een prominentere rol zullen gaan innemen bij de totstandkoming van de AMvB waterschapsverkiezingen. De verwachting is dat de werkgroep van V&W zoveel mogelijk hierbij zal willen aansluiten.

Kieswet en Kiesbesluit onverkort volgen of afwijken indien noodzakelijk?

Enerzijds kan worden betoogd dat een naadloze aansluiting bij de formele bepalingen van de Kieswet de herkenbaarheid en duidelijkheid bevordert voor kandidaten/lijstgroeperingen die zich als lijst wensen aan te melden voor de waterschapsverkiezingen. Ook staatsrechtelijk en wetgevingstechnisch gezien kan het aantrekkelijk zijn en voor de hand liggen om dergelijke bepalingen zoveel mogelijk te volgen. Procedureel gelden dan geen wezenlijk andere bepalingen dan voor de overige verkiezingen van de algemene democratie. Daar komt bij dat deze regels zich in de verkiezingspraktijk hebben bewezen en in meerdere gevallen de rechterlijke toets der kritiek hebben doorstaan.

Anderzijds lijkt het niet wenselijk om met de waterschapsverkiezingen nieuwe stijl ten opzichte van verkiezingen oude stijl procedurele drempels op te werpen die niet strikt noodzakelijk zijn. Om dit te voorkomen zal door de werkgroep BJZ globaal moeten worden nagegaan wat het effect is van de invoering van het lijstenstelsel op de vereisten die zullen gaan gelden op met name het punt van de registratie, de indiening, de controle en de besluitvorming inzake kandidatenlijsten.

Voorstel

Het uitgangspunt voor toetsing door de werkgroep BJZ zou kunnen zijn dat de AMvB zoveel mogelijk die elementen zou moeten bevatten die ook reeds in de kiesreglementering van de provincies waren opgenomen en die niet strijdig zijn met het lijstenstelsel (continuering bestaande praktijk). Daar waar nieuwe bepalingen moeten worden toegevoegd in de AMvB dienen deze aan te sluiten bij de Kieswet en Kiesbesluit zonder daarmee onnodige drempels en belemmeringen op te werpen.

Voor een uitgebreide toelichting op vragen die in dit verband kunnen rijzen verwijs ik naar het boekje *Verkiezingen Antwoorden op de meest gestelde vragen* van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)¹. De inspiratie voor de vragen die hierna voor de waterschapsverkiezingen zijn geformuleerd is mede aan dit document ontleend. Sommige vragen zijn reeds van een eerste (concept) beantwoording voorzien. Het is de bedoeling om de vragen plenair binnen de werkgroep door te nemen en de verdere beantwoording van de vragen te verdelen onder de leden.

Groningen, 30 januari 2006

Harry Bauman

---

¹ VNG uitgeverij b.v. Den Haag 2006: "Verkiezingen 2006-2007; Antwoorden op de meest gestelde vragen". Ook beschikbaar via www.vng.nl; beleidsveld juridische zaken, onder publicaties.

Vraagpunten en antwoorden waterschapsverkiezingen 2008

1. **Wat zijn/worden de vereisten voor actief en passief kiesrecht voor de waterschapsverkiezingen voor 2008?**
2. **Wanneer wordt iemand uitgesloten van het kiesrecht?**
3. **Waar dient de periode van stemming te worden vastgelegd en wanneer dienen deze verkiezingen plaats te vinden?**

Deze periode zou voor alle waterschappen centraal kunnen worden vastgelegd in de Waterschapswet of AMvB zodat voor de komende jaren daarover eenduidig kan worden gecommuniceerd. In de Waterschapswet of AMvB zou kunnen worden vastgelegd dat de periode van stemming voor de waterschapsverkiezingen plaatsvindt bijvoorbeeld in de periode van 1 tot en met 14 november.

4. **Gelijktijdige bekendmaking van de uitslag?**

Het uitgangspunt van de landelijke waterschapsverkiezingen is dat de verkiezingen in dezelfde periode worden gehouden. Dit betekent dat ook de uitslag op hetzelfde moment voor alle waterschappen beschikbaar moet zijn en gestreefd zou moeten worden naar een centraal bepaalde dag waarop de bekendmaking van de uitslag plaatsvindt.

5. **Internetstemmen**

Hiervoor gelden specifieke regels. Unie van Waterschappen zal nagaan of de ervaringen die hiermee zijn opgedaan kunnen worden ingebracht in de werkgroep van V&W: eventueel deelname van een waterschapper die hiermee ervaring heeft.

6. **Dient een lijstgroepering rechtspersoonlijkheid te bezitten of worden minder stringente eisen gesteld?**

Bij gemeentelijke verkiezingen: om een aanduiding te kunnen registreren dient een politieke groepering (lijstgroepering) een:

- vereniging
- met volledige rechtsbevoegdheid te zijn
- opgericht bij notariële akte.

7. Hoe wordt een aanduiding van een lijstgroepering geregistreerd (registratieverzoek) en welke stukken moeten daarbij worden overgelegd?

Bij gemeentelijke verkiezingen: schriftelijk verzoek registratie door vertegenwoordigingsbevoegde(n). Vertegenwoordigingsbevoegdheid moet uit statuten blijken. Partij kan maar één aanduiding laten registeren. Procedure: diverse over te leggen bescheiden:

- afschrift notariële akte waarin statuten zijn opgenomen
- bewijs inschrijving Handelsregister (uittreksel afgegeven door Kamer van Koophandel)
- bewijs betaling waarborgsom
- verklaring van de lijstgroepering: aanwijzig gemachtigde en plv. gemachtigde die bevoegd zijn geregistreerde aanduiding boven de kandidatenlijst te plaatsen.

Beslissing op verzoek door stembureau.

Beroep Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

8. Dient de aanduiding van de politieke groepering overeen te komen met de statutaire naam van de politieke groepering?

9. Uit hoeveel letters of andere tekens mag de aanduiding van een groepering bestaan?

Aansluiten bij algemene bepalingen waarbij de aanduiding niet meer dan 35 tekens mag bevatten. Onder tekens wordt verstaan letters en cijfers. Spaties, leestekens, haakjes, streepjes worden niet meegeteld.

10. Is een eenmanslijst is ook een lijst?

De vraag is of aan het indienen van een lijst ook een minimumgrens kan worden gesteld. De verwarring met het personenstelsel kan groot zijn indien meerdere mensen op de gedachte komen om zich 'enkelvoudig/persoonlijk' als lijst aan te melden. Opvolging op de lijst kan immers niet plaatsvinden.

11. Hoeveel kandidaten mogen er op een lijst staan?

Voor de beantwoording van deze vraag kan worden aangesloten bij de regeling voor de algemene verkiezingen van gemeente, provincie en Tweede Kamer. Daar wordt in alle gevallen een maximum aantal van ten hoogste dertig kandidaten gehanteerd.

12. Hoe dienen kandidaten op een kandidatenlijst te worden vermeld?

13. Mogen achter de namen van de kandidaten bij een samenvoeging van aanduidingen de partijachtergronden van de kandidaten worden weergegeven?

14. Wat houdt een lijstencombinatie in?

15. Dienen er waarborgsommen te worden ingesteld en zo ja welke?

Voor de gemeentelijke (en overige) verkiezingen is bepaald dat lijstgroeperingen een waarborgsom dienen te storten voor de registratie van de aanduiding en bij de kandidaatstelling.

16. Wie toetst de ingeleverde lijsten?

De waterschappen zullen een (hoofd)stembureau moeten instellen voor de toetsing van de ingeleverde lijsten op vereisten. De vraag is of dit een centraal stembureau zou moeten zijn of dat decentraal per waterschap een eigen stembureau in het leven wordt geroepen?

17. Volgens welke regels vindt de nummering van de kandidatenlijsten plaats?

Loting conform bepalingen in huidige kiesreglementen.

18. Wat zijn de gevolgen van een fusie van partijen?

Vrijstelling betalen waarborgsom en het afleggen van ondersteuningsverklaringen....?

19. Aan welke regels moeten partijen/lijstgroeperingen zich houden met betrekking tot campagnevoering?

20. Wie mag de verzending van het stempakket verzorgen?

Uitsluitend verzending door TPG Post gezien het feit dat TPG Post in Nederland het alleenrecht heeft op het bestellen van brieven. Aandachtspunt: in 2007 wordt de postmarkt mogelijk geliberaliseerd!

21. Woonplaatsvereiste passief kiesrecht! (slechts kandidaatstelling in één waterschap)

22. Welke eisen worden gesteld aan ondersteuningsverklaringen?

Aantal moet worden bepaald.

23. Indeling in kiesdistricten handhaven (bij kandidaatstelling en stemming)?

24. Dient er een kiesdrempel te worden ingesteld?